

CEVAP 2-Ovacık Madeni işletmeye alınmadan önce dekapaj (pasa) malzemesinin asit maden (kaya) drenajı oluşturup oluşturmayacağı hususunun tayini için uzman bir kuruluşa testler yaptırılmıştır. Asit Maden Drenajı testleri sonucunda pasa kayanın asit üretme potansiyeline sahip olmadığı ve tam tersine, yüksek asit nötürleştirme potansiyeline sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Madende 2,5 yıldan fazla bir süredir devam eden açık ocak işletmeciliği sırasında yapılan izlemelerde de asit üretme potansiyeli olan kayaca rastlanmamıştır.

Yapılan testler sonucunda Asit Maden Drenajı Potansiyeli bulunmadığı belirlenen ve Ovacık madeni için pasa olarak nitelenen kırılmış kayaların bir yol inşaatında kullanılmış olması "atıkların minimize edilmesi" prensibi açısından doğru bir uygulamadır. Pasaların asit üretme potansiyeli olmaması nedeniyle tarım arazileri üzerinde olumsuz bir etkisi olmayacaktır.

CEVAP 3-Maden sahasında bulunan atık havuzu ana seddesinin mansap şevi tarafında yer altı suyu akımı yönünde ve yer altı suyunu temsil edecek şekilde maden sahasını çevreleyen çit boyunca açılan 6 adet gözlem kuyusundan düzenli olarak İzmir Valiliğince kurulan ve Bakanlığımız elemanlarının da yer aldığı, İzleme Denetleme Komisyonunca aylık su numuneleri alınarak İzmir Hıfzısıhha Laboratuvarında analiz ettirilmektedir. Analiz raporları Bakanlığımızda mevcuttur.

CEVAP 4-İşletmede, kimyasal bozundurma ünitesi çıkışı, atık barajına deşarj edilmeden önce ve barajdan tesise beslenen suyun besleme kulesine aktığı noktada alınan su numunesi ile siyanür konsantrasyon değerleri her gün belirlenmektedir. Ayrıca İzmir Valiliği tarafından kurulan İzleme ve Denetleme Kurulu yetkililerince de aylık periyotlarla alınan numuneler İzmir Hıfzısıhha Enstitüsü'nde analiz edilmekte olup, analiz raporları Bakanlığımızda mevcuttur. Siyanür içeren tanklar ve borular herhangi bir sızıntıya karşı günlük kontrolden geçirilmektedir. Ağır metallerin ise her hafta analizleri yapılmaktadır. Atık sudaki ölçülen siyanür, arsenik, antimon ve diğer metal konsantrasyonları "Ovacık Altın Madeninin İşletilmesi Sırasında Etkin Çevresel Risk Yönetimi İçin Ek Taahhütname"de yer alan sınır değerleri aşmamaktadır.

SORU

Aşağıda yer alan soruların Maliye Bakanı Sayın Kemal UNAKITAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Nevin Gaye ERBATUR
Adana Milletvekili

Seydişehir Eti Alüminyum A.Ş.'nin kullanımında bulunan 7 adet ruhsatlı boksit sahasında boksit rezervi 36 milyon ton olduğu bilinmektedir. Fabrika ise yılda yaklaşık 400.000 ton boksit işlemektedir. Fabrika mevcut kapasitesi ile boksit rezervlerini 90 yılda tüketebilecektir.

- 1) Mevcut ruhsatlı sahaların tümü hangi gerekçe ile özelleştirme kapsamına alınmıştır?
- 2) Özelleştirme sonrasında fabrikanın kapatılması durumunda ruhsatlı boksit sahalarındaki maden işletmeleri için ne düşünülmektedir?

CEVAP 1. Özelleştirme Yüksek Kurulunun 13/08/2003 tarih ve 2003/49 sayılı Kararı ile Eti Alüminyum A.Ş. (Şirket), Eti Holding A.Ş.'ye olan borçlarından arındırıldıktan sonra, kullanımında bulunan maden ruhsatları da dahil olmak üzere tüm hak ve yükümlülükleriyle birlikte özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır.

Şirketin Özelleştirme İdaresine ait %100 oranındaki hissesinin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi planlanmaktadır. Özelleştirme uygulamalarında, mülkiyetin devri mümkün olmayan varlık, tesis ve haklar, mülkiyetin devri dışındaki yöntemlerle özelleştirilmektedir. Dolayısıyla, maden sahalarına ait ruhsatlar Şirkete ait bir hak olduğu için yeni alıcıya sadece kullanım hakları devredilecektir. Maden sahası ruhsatlarına sahip şirketlerde yapılan özelleştirme uygulamalarında aynı yöntem kullanılmaktadır.

CEVAP 2. Eti Holding A.Ş. uhdesinde bulunan ve Şirketin kullanımındaki ruhsat süreleri 19.12.2003-2027 yılına kadar olan 7 adet maden sahası ruhsatlarının Eti Alüminyum A.Ş. adına tescil edilme işlemleri devam etmektedir. Şirket faal olarak üretime devam ettiği sürece bu madenleri kullanarak üretim yapacaktır. Söz konusu sahalarla ilişkin olarak ruhsatlarda belirtilmiş olan sürelerin uzatılmasında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Şirketin özelleştirilmesini müteakip alıcı firmanın hisse satış sözleşmesindeki tüm yükümlülüklerini yerine getirmesinden sonra ortaya çıkabilecek hususlar Özelleştirme İdaresi Başkanlığının görev alanı dışındadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı

07 ve 14 Ocak 2004 tarihinde Odamız tarafından yapılan çağrı üzerine Bergama Ovacık Altın İşletmesi ile ilgili toplantıya Sayın Milletvekili Prof.Dr.Gaye ERBATUR, ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği Sn.Prof.Dr.Inci GÖKMEN, Sn.Prof.Dr.Ali GÖKMEN, Doç.Dr. Üstün REİNANT, Çevre Mühendisleri Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, Metalurji Mühendisleri Odası ve Orman Mühendisleri Odası yetkilileri katılarak TMMOB tarafından aşağıda yapılan basın açıklamasının hazırlıklarını yapmışlardır.

Ankara, 19 Şubat 2004

Bergama Ovacık Altın Madeni İşletmesi ile ilgili son gelişmeleri değerlendiren TMMOB, işletmeye "Açılma Ruhsatı" verilmesi işlemlerinin ve hukuksal dayanağı bulunmayan işletme etkinliklerinin durdurulmasını, yetkililere yöneltilen soruların yanıtlanmasını talep ediyor.

BASINA VE KAMUOYUNA

Bergama Ovacık Altın Madeni İşletmesi ile ilgili son gelişmeler karşısında görüşlerimizi kamuoyu ile yeniden paylaşmak ihtiyacı duyduk.

Mühendisliği bilimle toplum arasında bir köprü olarak kabul eden TMMOB ve Odalarımız, Bergama Ovacık'ta Newmont Madencilik A.Ş. tarafından sürdürülen altın işletmeciliğini üretim olayı ile birlikte, toplum yararı çerçevesinde değerlendirmiş ve on yılı aşkın bir süreden beri yaşanan olayların yakın takipçisi ve tarafı olmuştur.

Kısaca anımsamak gerekirse:

Bergama köylüsünün işletmenin çevresel riskler taşıdığı yönündeki tepkileri ve kendi topraklarına sahip çıkma bilinci, dünyaya örnek gösterilen bir çevre hareketini yaratmıştır. 10 yıllık direnişle birlikte verilen hukuksal mücadele, TTB, Barolar Birliği, TMMOB ve bağlı Odaların sunduğu bilimsel katkılar konunun ayrıntıları ile bilinmesi ve incelenmesi yönünde ortamlar yaratmıştır.

Sonuç olarak, Danıştay; Bergama Ovacık Altın Madeni'nin işletilmesinde kamu yararı bulunmadığı ve projenin çevresel riskler taşıdığı yönünde bir karar vermiştir. Kararın gereği yürütmenin durdurulması, yani uluslararası altın tekeli Newmont Normandy Madencilik A.Ş. faaliyetlerini sonlandırarak bölgeyi terk etmesi olmalıydı. Ancak gelişmeler böyle olmamış Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 01.04.2002 tarih ve B.02.0KKG/196-225/1767 sayılı yazısı ile 29.03.2002 tarihli ve P.2002/4 sayılı Bakanlar Kurulu Prensipten Kararı alınarak kararda belirtilen gerekçelerle tesisin faaliyetine devam etmesi kararlaştırılmıştır.

Bu noktada, şirket tesis inşaatına usulsüz bir şekilde devam etmiş, bir yıllık deneme üretimi adı altında başlayan üretim çalışmaları, uluslararası altın tekellerinin ve yerli ortaklarının hukuk dışı bir dizi işlem ve çabaları sonucu olarak bugün için kaçak üretim yapma iznine dönüştürülmüştür.

Bakanlar Kurulu'nun prensipten kararının iptali için İzmir Barosu ve yöre halkının Danıştay'a açtığı iptal davaları devam etmektedir.

Hukuk devleti olmanın "olmazsa olmaz" koşulu, idarenin yapmış olduğu işlem ve eylemlerin yargı tarafından denetlenmesi ve bu denetim sonunda verilen yargı kararlarının bağlayıcı olmasıdır.

Bergama'da; bu güne kadar mahkeme kararlarına uyulmamış, hukuk devleti kuralları işletilmemiş, hukuksal güvenlik yok edilmiştir. Şirket İdarece sağlanan kolaylıklar ve hukuka rağmen yapılan ayrıcalıklı uygulamalardan cesaret alarak, açılma ruhsatı almak için başvuruda bulunmuştur. 2004 Ocak ayı içinde İzmir İl Sağlık Müdürlüğü komisyon kurarak şirkete izin verilmesi için, işletmede incelemeye başlamıştır. Siyasi iktidarın yargı kararlarını uygulamama tutumu, açılma ruhsatının hukuku, halkı ve bilimi hiçe sayarak en kısa zamanda şirkete sunulacağı kanısını uyandırmaktadır.

TMMOB olarak, işletmeye "Açılma Ruhsatı" verilmesi işlemlerinin ve hukuksal dayanağı bulunmayan işletme etkinliklerinin durdurulmasını hukuk devletinin gereği olduğunu bir kez daha hatırlatıyor ve siyasi iktidarı yargı kararlarını uygulamaya çağırıyoruz.

TMMOB, Bergama-Ovacık Altın Madeni'nin işletilmesine, yargı kararları, halkın tepkisi ve ciddi bir çevre riski taşıdığı için karşı çıkmaktadır. Yaptığımız incelemeler sonunda ve topluma karşı sorumluluklarımızı dar mesleki çıkarlarımızın üstünde tutan anlayışımız nedeniyle, bu işletmenin halkımızın çıkarlarına hizmet etmediği görüşünü çeşitli tarihlerde kamuoyuyla paylaştık, Bergama köylülerinin mücadelesine destek verdik.

Bu çalışmalarımızın birisi de TÜBİTAK - YDABÇAG Uzmanlar Komisyonu Raporu üzerindeki çalışmamız oldu. TÜBİTAK'ın kurumsal olarak sahiplenmediği bu raporla ilgili değerlendirmelerimiz, 2003 Temmuz ayında TMMOB'ye bağlı Çevre, Jeoloji, Kimya ve Metalurji Mühendisleri Odaları tarafından "TÜBİTAK - YDABÇAG Uzmanlar Komisyonu Raporunun Eleştirisi" başlığı altında yayınlandı.

Yine Temmuz 2003 tarihinde, Çevre, Jeoloji, Kimya ve Metalurji Mühendisleri Odalarımız, yörede yapılan incelemeler sonunda saptanan sorunlar ve göz ardı edilemeyecek bazı savlar konusunda bir dizi soru hazırlayıp düzenledikleri bir basın toplantısında kamuoyuna açıkladılar. Ardından bu sorular Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından ilgili kamu kurumlarına yazılı olarak iletilip yanıtları istendi. Daha sonra da bu soruların büyük bir bölümü, Adana Milletvekili Prof. Dr. Nevin Gaye ERBATUR tarafından Bakanlıklara yönelik yazılı soru önergesiyle gündeme getirildi.

Kamuoyuna açıklanan bu sorular basında yer almadı ama Newmont Normandy Madencilik A.Ş. etkili olduğu organlarda, gerek kitaba gerekse sorulara ilişkin yanıtlar yayınladı. Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfının dergisinin eylül 2003 sayısı "altın özel sayısı" olarak yayımlandı.

Şirketin "TÜBİTAK - YDABÇAG Uzmanlar Komisyonu Raporunun Eleştirisi" ile ilgili yayınında yer alan hususlara daha sonra ayrıntılı olarak yanıt vereceğiz. Ancak burada bir kez daha, mühendisliğin toplumsal sorumluluk taşıyan bir meslek olduğunu, toplum yararını temel aldığını ve TMMOB'nin de bu anlayışı benimsediğini belirtmek istiyoruz. "Siyasi bakış açısı" olarak küçümsenmeye çalışılan bu tutum, mesleğimizin gereğidir ve uzmanlık alanlarımızda yaptığımız incelemelerin doğal sonucudur.

Raporun eleştirisine verilen yanıtların ise raporu hazırlayanlar tarafından değil de şirket tarafından verilmesi ilginçtir. Gerçi bizim için bu durum yeni bir şey değildir. Çünkü ilgili kurumlara ve TBMM'nde verilen soru önergelerine gelen yanıtlar, şirketin savunmalarını andırmakta, hatta yer yer şirketin ifadelerinden alıntılar taşımaktadır.

Odalarımızın basın açıklamasında ilgililere 22 başlık altında 112 soru yöneltildi. Bu soruların büyük bölümüne hala yanıt verilmedi. Az sayıda soruya alınabilen yanıtların bir bölümü yanıt niteliğinde değildir; diğer bir bölümü ise, karşı karşıya bulunduğumuz durumun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ne acıdır ki, Hükümetin bu işle ilgili birimlerinin konuya ne derece de vakıf oldukları, verilen yanıtlarda açıkça görülmektedir.

Örneğin, söz konusu şirketin altın, gümüş ve diğer kıymetli metal üretim ve satış (ihracat) miktar ve değerleri hakkında verilen bilgiler, soruları yanıtlamadığı gibi gerçeklerden de uzaktır. Kısaca söylemek gerekirse, en yetkili kurumlar da dahil olmak üzere Newmont Normandy Madencilik A.Ş.'nin ne kadar altın üretilip, yurtdışına ne kadar altın çıkarıldığı net olarak bilinmemektedir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'ın kıymetli madenlerle ilgili 7. Maddesinin (b) fıkrasıyla, ülkemizde cevherden üretilen her tür ve şekildeki, rafine edilmemiş, saf olmayan kıymetli madenin (altın, gümüş, platin) yurtiçinde ve dışında satışının yapılmasından önce ilk alım satış işlemlerinin İstanbul Altın Borsası'nda gerçekleştirilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Cevherin işlenmesi sonucunda elde edilen dore külçeler (altın, gümüş ve kıymetli metaller), Türkiye'deki rafinerilerinde işlenmesi mümkün iken yurtdışındaki rafineriler tercih edilmektedir. Altının İstanbul Altın Borsasında işlem görmesi için hiçbir teknik ve hukuki sorun bulunmamaktadır. Bu tercihin arkasında yatan nedenler teknik olmaktan çok, vergi mevzuatı ile ilgilidir. Ayrıca konunun rafineri sorunu olmadığı, şirketin kendi yayınlarında da belirtilmektedir.

Sorularımızın bir bölümü çevre ve insan sağlığı açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Verilen ve verilmeyen yanıtlar, bu sorulara konu olan tespit ve duyumlarda önemli ölçüde gerçeklik payı olduğunu ortaya koymaktadır. Sorularımızın bir bölümü de, şirketin taahhüt ve bildirimlerine aykırı uygulamalar yaptığı konusundaki tespit ve duyumlara açıklık getirilmesi için yöneltilmişti. Bitkisel toprağın baraj tabanında kullanılması, analiz sonuçlarının saptırılması vb.. konulardaki yanıtlar ve sessizlikler, bu konuların da büyük ölçüde irdelenmesi gereken konular olduğunu ortaya koymaktadır.

Özetle, sorulan soruların bir bölümüne verilen yanıtlar, suskunlukla karşılanan diğer soruların önemini ortaya koymaktadır.

Bilgi Edinme Kanununu çıkarmakla övünen siyasi iktidarı, şimdi bu kanunun gereği olarak sorularımızı hemen yanıtlamaya çağırıyoruz.

Kaya GÜVENÇ
Yönetim Kurulu Başkanı

**GIDA ALANINDAKİ SON GELİŞMELERE İLİŞKİN
TMMOB KİMYA – MAKİNA – PETROL ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODALARININ
ORTAK BASIN AÇIKLAMASI**

Gıda maddeleri üreten ve satan işyerlerinin denetlenmesi yoluyla; gıda maddelerinin ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerin teknik ve hijyenik şekilde üretilmesi, işlenmesi, muhafaza edilmesi, depolanması ve pazarlanmasının sağlanması, halk sağlığı açısından yaşamsal bir önem taşımaktadır.

Geçmişte Sağlık Bakanlığı, belediyeler ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı gibi farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmekte olan bu hizmetler, yetişmiş uzman kadro ve diğer alt yapı eksiklikleri, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının gıda konusunda yetkisinin kısıtlı olması ve yaşanan koordinasyon güçlükleri nedeniyle, yeterli ve etkin olarak yürütülemediği görülmüştür.

İzleyen süreçte, gıda hizmetlerine yönelik özel bir mevzuat olan "Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair 560 sayılı KHK", 28.06.1995 tarih ve 22327 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu KHK hükümleri gereğince;

- Gıda maddesi üreten işyerlerinin asgari teknik ve hijyenik ölçütlerini belirleyen Gayrisihhi Müessese Ruhsatı ile Çalışma İzin Belgesi'nin verilmesi ile kaynak ve maden sularının her türlü izin ve denetimleri Sağlık Bakanlığı tarafından yapılmakta, gıda maddeleri satış yerleri ile bu yerlerde satılan gıdaların denetimleri Sağlık Bakanlığı ve belediyelerin işbirliği içinde yürütülmektedir.

- Bunun yanında, gıda maddesi üreten iş yerlerinde üretilen ürünlere üretim izni ve Gıda Sicil Sertifikası verilmesi, et ve et ürünleri üreten tesislerin kuruluş ve çalışma izinlerinin verilmesi ile gıda maddelerinin dışalım ve dışsatım ile ilgili işlemler ise, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

- 560 sayılı KHK ile gıda hizmetlerinin bir bütünlük içerisinde yürütülmesi amaçlanmış ise de, gıda üretim ve satış zinciri içerisinde farklı bakanlıklara değişik noktalarda yetki verilmesi ve bu bakanlıklar arasında koordinasyonun sağlanamaması, hizmetin etkinliğini azaltmıştır. Özellikle, üretim yerlerinde üretilen ürünlerin denetim sorumluluğunun Tarım ve Köyişleri Bakanlığında, satış yerlerindeki gıda maddelerinin denetim sorumluluğunun ise Sağlık Bakanlığında olması denetim hizmetlerinin tam ve etkin bir şekilde yürütülmesini engellemektedir. Yine bu bağlamda, belgelendirme hizmetlerinin farklı Bakanlıkların görev ve yetki alanında oluşu, bürokratik karmaşa yaratmaktadır.

Özetle, görev ve yetkinin iki ayrı Bakanlık arasında paylaşılması, kamu hizmetinin etkinliğini ve verimliliğini sınırlamakta ve düşürmektedir.

Son olarak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında yürütülen görüşmeler sonrasında, "560 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne İlişkin Kanun Tasarısı" ortaya çıkmış ve tarafımızdan edinilerek incelenmiştir. Tasarı'ya göre,

- Gıda maddeleri üreten tüm işyerlerinin (kaynak ve maden suları ile özel beslenme amaçlı tıbbi gıdalar hariç) her türlü izin ve denetimleri ile gıda maddeleri satış yerlerinin denetimi, sadece Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülecektir
- Türk Gıda Kodeksi; Sağlık Bakanlığı ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanacak ve yürütülecektir.
- Gıda ile ilgili reklamları denetleyecek bir "Reklam Kurulu" oluşturulacaktır.

Tasarı'nın hazırlanış süreci ve içerdiği hükümlere ilişkin TMMOB Gıda, Kimya, Makina, Petrol ve Ziraat Mühendisleri Odası'nın ortak görüşleri aşağıda özetlenmektedir;

1 – Halk sağlığı açısından bu denli yaşamsal önem taşıyan bir konunun, konu ile ilgili mühendislik disiplinlerini üreten meslek Oda'ları dışlanarak yalnızca iki Bakanlık arasında yürütülen görüşmeler ile düzenlenmeye çalışılması antidemokratiktir. Konunun uzmanı meslek Oda'larının katılımına kapalı süreçler, eksik sonuçlar üretmeye mahkumdur.

2 – Tasarı'nın gıda işleri ile ilgili hizmetlerin tek bir elde toplanmasına yönelik belirlemesi olumlu karşılanmıştır. Bununla birlikte, halen kamu yönetiminde gıda ile ilgili konularda uzman bir idarenin bulunmaması, yetki ve görevin tek elde toplanmasından beklenen olumlu sonuçların doğmasını sınırlayacaktır. Bu bağlamda, Gıda İşleri Genel Müdürlüğü'nün kurulması ve gıda alanındaki kamu hizmetini eksiksiz yerine getirecek bir şekilde yapılandırılması, ivedi bir kurumsal gereksinim olarak kendisini göstermekte olup; böyle bir düzenlemenin Tasarı'da yer almaması, önemli bir eksiklik olarak saptanmaktadır.

3 - 560 sayılı KHK nin istihdam başlıklı 6. maddesinde, gıda maddesi üreten işyerlerinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilecek kişilerin "gıda bilim konusunda eğitim almış" olması bir koşul olarak aranmakta iken, yeni tasarıda, sorumlu yönetici niteliklerine ilişkin bir ölçüt yer almamaktadır.

Bu durum, gıda konusunda hiçbir eğitim almamış kişilerin de sorumlu yönetici olabilmesine açık kapı bırakmakta ve böylece genel düzenleyici işlemin temel hedefi ortadan kaldırılmaktadır.

Bu önemli eksikliğin derhal giderilmesi gerekmektedir.

4 – Tasarının 4. maddesinde, tüm gıda işletmelerinin her türlü izinlerinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından verileceği ifade edildikten sonra, ilerleyen bölümde ifade adeta tekrar edilerek, 16. maddede sayılan et ile ilgili tesislerin kuruluş ve çalışma izinlerinin Bakanlık tarafından verileceği ve bu konudaki usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği belirtilmektedir.

Bu durum, et ile ilgili tüm işletmelerin diğer gıda işletmelerinden ayrı tutulduğunu göstermektedir. Bilimsel olmayan bu yaklaşım, aynı zamanda bu alanın veterinerlik mesleğine özgülenmesi amacına hizmet etmektedir. Bu amaç, Tasarı'nın kadro ihdasları ile ilgili maddeleri ile de kendisini ele vermektedir. 5 - Taslak metnin ekindeki "İhdası Uygun Görülen Kadrolar" başlıklı Liste, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı için merkezde 150, taşrada ise 4850 yeni kadro ihdas etmekte; bu kadroların merkezde 50'sini, taşrada ise 1950'sini veteriner hekimlere ayırmaktadır. Başka bir deyişle, 5000 yeni kadronun 2000'i veteriner hekimler tarafından, geriye kalan 3000'i ise diğer mühendisler tarafından doldurulacaktır.

Gıda işini veteriner hekim ağırlıklı gören bilim dışı bu yaklaşım kabul edilemez. Böylesine açık bir meslek taassubunu üreten yapı, halen Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nda gıda ile ilgili yönetim kadrolarında görev alan Daire Başkanı - Genel Müdür Yardımcısı - Genel Müdür - Müsteşar Yardımcısı zincirinin, Genel Müdür Yardımcısı hariç, tümüyle veteriner hekimlerden oluşmasından ileri gelmektedir. Başka bir deyişle yanlış, yanlış doğurmaktadır.

Gıda ile ilgili Bakanlık yönetim kadrolarının ve tasarı kapsamında yeni ihdas edilen kadroların, ilgili mühendislik mesleklerinin, gıda alanındaki ağırlıkları ile uyumlu olacak şekilde kullanılması ve Bakanlığa giderek hakim olan veteriner hekimlik mesleği taassubuna dayalı uygulamalardan vazgeçilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

560 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne İlişkin Kanun Tasarısı'nın, konu ile ilgili mühendislik disiplinlerini üreten meslek Oda'larının katılımına açık yapılarda, temelden olmak kaydıyla yeniden düzenlenmesi gereği ortadadır.

Bilime ve demokratik gereklere açık olan böylesine bir yapı dışında, halk sağlığını halkın çıkarına koruyan bir gıda sektörü kurgulaması yapılması olanaksızdır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur...

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
Başkan Sami CAN

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
Başkan Emin KORAMAZ

PETROL MÜHENDİSLERİ ODASI
Başkan Mete TOPGÜDER

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
Başkan Gökhan GÜNAYDIN

BASIN BÜLTENİ**TÜPRAŞ NEDEN ÖZELLEŞTİRİLİYOR!!!**

TÜPRAŞ'ın % 65,76 oranındaki kamu hissesinin satış yöntemiyle blok olarak özelleştirilmesi ile ilgili ihale; 13.01.2004 tarihinde Efremov Kautschuk GmbH ve buna son anda eklenen Zorlu Grubunun 1.302 milyar dolar bedelle ihaleyi kazandığının açıklanmasıyla yeni bir sürece girmiştir.

Özelleştirilmek istenen TÜPRAŞ;

Türkiye'nin en büyük sanayi şirketi,

- Doğu Avrupa ve Orta Doğu'nun en büyük,
 - Avrupa'nın 7.büyük rafineri şirketi,
 - Toplam 27,6 milyon ton/ yıl ham petrol işleme kapasitesine sahip,
 - İzmit, İzmir, Kırıkkale, Batman Rafinerileri
 - 153 bin ton/yıl kapasiteli petrokimya ve rafineri müdürlüğüne bağlı 5 petrokimya ünitesi(1 Kasım 2001'de devralındı. Lastik hammaddesi üreten Türkiye'nin tek kuruluşu.)
 - % 79.98 hissesine sahip olduğu DİTAŞ(Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. 2002'de TÜPRAŞ'a devredildi)
 - Oluşan varlıklarıyla ülkemizin cirosu bakımından en büyük şirkettir.
 - Rafinerilerinin coğrafi konumları itibarıyla tüketim merkezlerine yakınlığı ve ülke ihtiyacına en iyi biçimde yanıt verebilecek şekilde koşullandırılmış olması TÜPRAŞ'ın önemini daha da arttırmaktadır.
 - Yeniden kurulması durumunda 7 milyar dolar sermaye gerekmektedir.
 - İştirakleri ile birlikte toplam sigorta bedeli 4.4 milyar dolardır.
 - DİTAŞ'ın 2002 yılında vergi öncesi kârı 14 Trilyon TL'dir.(IMKB'den daha kârlıdır)
 - Gelişmekte olan Avrupa ülkeleri arasında birinci sırada yer almaktadır.
 - TÜPRAŞ, 2002 yılında ithal ettiği 22.2 milyon ton ham petrole 3.8 milyar dolar, 1.9 milyon tonu LPG olmak üzere toplam 2.4 milyon ton petrol ürünü ve petrokimya ürününe de 568.2 milyon dolar ödemiştir.
 - 2003 yılı 9 ayda ise;
 - 1.3 milyar dolar değerinde 16.2 milyon ton hampetrol ithal edilmiştir.
 - İthal ham petrol alım programı, miktar olarak % 97, değer olarak % 106 oranında gerçekleşmiştir.
- Bu dönemde 1.1 milyon tonu LPG olmak üzere toplam 1.3 milyon ton petrol ve petrokimya ürününe 368 milyon dolar ödenmiştir.
- Devlete ödediği akaryakıt Tüketim Vergisi(ATV), Katma Değer ve fonlar toplamı;
 - 2001 yılında 5.5 Katrilyon TL,
 - 2002 yılında 9.1 Katrilyon TL,
 - 2002 yılında 6.1 milyar dolar vergi ve fon ödemesi yapmıştır.(Son 5 yılın en büyük seviyesidir.
 - Her 15 günde hazineye 400-450 trilyon TL ÖTV, her ay 125-180 Trilyon TL katma değer(KDV) vergisi ile TÜPRAŞ Türkiye hazinesine her ay 1.1 Katrilyon TL nakit para girişi sağlamaktadır.
 - 2003 yılı sonunda:

- 20 katrilyon TL ciro,
 - K.K.O. % 87
 - 23.8 milyon ton ürün satışı
 - 600 Trilyon TL vergi öncesi kâr
 - 400 Trilyon TL net kâr
 - 855 milyon dolar ihracat
 - 7.7 milyar dolar hazineye vergi geliri aktarmıştır
- Kasasında 1.1 katrilyon TL parası bulunmaktadır.

TÜPRAŞ YATIRIMLARI

AB standartlarında ürün üretebilmek ve ünitelerinin modernizasyonu amacıyla hazırlanan 1989-2006 dönemini kapsayan "Yatırım Master Planı" çerçevesinde toplam 2 milyar dolar yatırım tutarının

- 1.3 milyar dolarlık bölümü tamamlanmıştır.
- Kalan 700 milyon dolarlık yatırımların 420 milyon dolarlık bölümünün yapım çalışmaları devam etmektedir. Kalan bölüm ise, ihale aşamasındadır.

Yapım çalışması devam eden;

- İzmir rafinerisi Dizel Kükürt Giderme Projesi 2005 yılında,
- İzmit Rafinerisi Dizel Kükürt Giderme ve CCR Reformer ve Kırıkkale rafinerisi Dizel Kükürt Giderme ve CCR Reformer/Benzen Giderimi Projeleri 2006 yılında devreye alınacaktır.

Bu projelere düşük maliyetli katalist değişikliği yatırımı yapılması halinde AB standartlarının üzerine dahi çıkılabilecektir.

İhaleyi Alan Firma Efremov Kautschuk Gmbh

Efremov Kautschuk Gmbh Tataristan devlet petrol şirketi Tatneft'in de Trading

Şirketi'dir. Kısaca, Bu Alman-Rus şirketinin esas sahibi Tatneft'tir.

Bu şirket, Efremoc Synthetic Rubber Enterprise tarafından üretilen polimerlerin (petrokimya alanı) dünya çapında resmi distribütörlüğünü yapmaktadır.

JSC Efremow Synthetic Rubber Enterprise ise 1992 yılında;

- Rusya merkezli Efremov ve Almanya merkezli dış ticaret firması Kautschuk-Gesellschaft Gmbh ortaklığı olarak kurulmuştur. (1992'de)
- Efremov Synthetic Rubber Enterprise, 2001 yılında Efremov Kautschuk Gmbh'nin çoğunluk hissesini satın almıştır.

Tatneft'in TÜPRAŞ'a ilgisi yeni değildir. Türkiye son yıllarda Tatneft'den doğrudan ham petrol almaya başlamıştır. Aynı zamanda Türkiye'deki bir çok dağıtım şirketi Tatneft'ten petrol ithalatı yapmaktadır.

SORULAR

1. ÜLKEMİZİN, STRATEJİK ÖNEMDEKİ EN BÜYÜK KURULUŞU, ORTA AVRUPA VE ORTA DOĞU'NUN EN BÜYÜK, AVRUPA'NIN 7.BÜYÜK RAFİNERİSİ TÜPRAŞ, NEDEN SATILMAK İSTENMEKTEDİR?
2. KURULUŞ DEĞERİ 7 MİLYAR DOLAR OLAN TÜPRAŞ, NEDEN SADECE 1,3 MİLYAR DOLAR KARŞILIĞINDA ELDEN ÇIKARILMAK İSTENMEKTEDİR?
3. % 34'LÜK PAYI 2001 YILINDA İMKB'DE 1.2 MİLYAR DOLAR KARŞILIĞINDA SATILMIŞKEN GERİ KALAN PAYI 2004'TE 1.302 MİLYAR DOLARA NEDEN SATILMAKTADIR?
4. İHALENİN SONUÇLANMASININ BİR GÜN ÖNCESİNDE EFREMOV GMBH GRUBUNA, % 50 PAY İLE ORTAK OLACAK ŞEKİLDE ZORLU HÖLDİNG'İN İHALE SÜRECİNE DAHİL OLDUĞU AÇIKLANMIŞTIR. BU NASIL MÜMKÜN OLMUŞTUR?

Özelleştirme, işsizliğe, üretimsizliğe sebep olmaktadır. Ülkemizin geleceğini ulusötesi sermayenin emrine vermektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Sami CAN
KMO Yönetim Kurulu adına
Başkan

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın Teknik Güç Sayı 126/15 Mayıs 2003 tarihinde Yönetim Kurulu Üyemiz Ayşegül KESEDAR'ın Türkiye'de Bor Madenciliği'ne Kısa Bir Bakış Ve Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü hakkında yazısı yayınlanmıştır.

TÜRKİYE'DE BOR MADENCİLİĞİ'NE KISA BİR BAKIŞ VE ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
Ayşegül KESEDAR - Kimya Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi

Bor madenciliği konusunda Türkiye'nin dünyanın en zengin rezervlerine sahip olduğu bilinmektedir. Başlangıçta yabancı şirketler tarafından işletilen bor madenlerimiz, 1968 yılında yabancı şirketlerin imtiyazlarının devlete devredilmesi ile Etibank ve bir kısım küçük ölçekli yerli şirket tarafından işletilmeye başlanmıştır. 1978 yılında bor madenlerinin devletçe işletilmesi kararından itibaren de madencilik, yatırım, üretim ve pazarlama konusundaki tüm aktiviteler Etibank (bugünkü Eti Holding) tarafından yerine getirilmektedir.

Devletleştirme kararından bugüne kadar geçen yaklaşık 25 yıl gibi kısa bir süre içinde gerek madencilik, gerekse rafine bor ürünleri üretiminde önemli bir ilerleme kaydedildiği açıktır. Bor rezervlerimiz 1978 yılında 600 milyon ton olarak bilinirken, yapılan arama çalışmaları ile bugün 2 milyar ton olduğu tespit edilmiştir. Rezerv tespit çalışmaları halen Eti Holding/ MTA işbirliği ile sürdürülmektedir. 1978 yılında 25.000 ton/yıl civarında olan rafine bor ürünü üretim kapasitemiz ise yapılan yatırımlar ile bu yıl sonunda 750.000 ton/yıl civarına ulaşacaktır. Bu kapasiteler dünya pazarında etkinliğimizin giderek artmasını da sağlamış 1970'li yıllarda %16 olan pazar payımız bugün %34 seviyelerine ulaşmıştır.

Son yıllardaki özelleştirme tartışmaları kapsamında bor madenleri de çeşitli ortamlarda sık sık gündeme gelmeye başlamış ve bazı ortamlarda " Türkiye'nin kurtuluşunun bor madenlerine bağlı olduğu" yorumu yapılırken, bazen de "Ortadoğu'nun petrolü" ile özdeş tutulmuştur.

Bor madenleri konusundaki son gelişme, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü'nün (BOREN) kurulması konusundaki yasa taslağının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilmesi ile yaşanmıştır.

Gerek Yasa Taslağının alt komisyonda görüşülmesi sırasında, gerekse Plan ve Bütçe Komisyonunda tartışılması öncesinde TMMOB'ye bağlı odaların görüşleri aktarılmaya çalışılmıştır. Ancak taslakta bu görüşler yönünde bir düzenleme yapıldığını söylemek mümkün değildir.

Taslağın tümüne yönelik olarak söylenilecek en önemli husus, taslak metninde doğru bir terminolojinin kullanılmamış olmasıdır. Taslakta yer alan "Bor ve Ürünleri", "Yeni Bor Ürünleri", "Bor Kimyasalları" ve "Bor Uç Ürünleri" tanımlamalarından ne kastedildiği yoruma açıktır. Bu durum Ulusal Bor Enstitüsü ile 60 yılı aşkın bir süredir bor madeni işletmeciliği ve bor ürünleri üretimi yapmakta olan Eti Holding'in görev alanları arasında bir sınır çizilmesini de zorlaştırmaktadır. Eti Holding'in misyonu ve mevcut ürün yelpazesinin korunacağı hususunun açıkça belirtilmesinde ve Enstitü ile Eti Holding'in görev alanları arasındaki ayrımın, yoruma meydan vermeyecek şekilde açıklanmasında yarar görülmektedir. Taslakta sadece 2840 sayılı yasa hükümlerinin saklı kalacağı ifadesi bulunmakta ise de, Eti Holding'in 2840 sayılı yasadaki kaynaklanan misyonunun saklı kalacağı hususunun açıklıkla belirtilmesinde yarar görülmektedir.

Enstitünün kuruluş amacı ve görevleri genel olarak incelendiğinde, Enstitünün bilimsel araştırmalar yapacak bir kuruluş olmaktan çok araştırma projesi dağıtacak veya bor kullanan sanayiler ile bu konuda araştırma yapan üniversiteler ve bilimsel kuruluşlara destek verecek bir koordinasyon birimi olacağı izlenimi edinilmektedir. Ayrıca yurt dışından teknoloji transferi yapılacağı da anlaşılmaktadır.

Esasen, bor ve bor ürünleri konusunda yapılabilecek çalışmaları 3 grupta değerlendirmek mümkündür.

Birinci grup:

Mevcut tesislerde, ürün kalitesinde iyileştirmelere ya da üretim maliyetlerinin düşürülmesine yönelik proses geliştirme çalışmaları, ve ürün çeşitlemesi çerçevesinde yapılabilecek çalışmalar düşünülebilir ki; bunlar Eti Holding tarafından bir bölümü zaten başlatılmış ve devam etmekte olan projelerdir. Bu grup çalışmaların Eti Holding tarafından sürdürülmesi ve gerektiğinde BOREN'den destek talep edilmesi daha uygun görünmektedir.

İkinci grup:

Türkiye'de bor ürünlerinin kullanımına ve bor tüketiminin artırılmasına yönelik çalışmalar düşünülebilir. Çeşitli ortamlarda 250'den fazla alanda kullanıldığı ifade edilen bor ürünlerinin önemli bir bölümü Eti Holding tarafından yeterli kapasiteler ile üretilmektedir. Ancak, Türkiye'de bor ürünleri kullanılarak üretim yapacak sanayi gelişmemiştir.

Yasa taslağında BOREN'in bu alanda araştırma çalışmaları yapması ya da yapılmasını sağlaması öngörülmektedir. Ancak, önemli olan bu alanda üretim yapacak sanayiye geliştirmektir. Bu konu Eti Holding'in misyonu dışında olduğu gibi bir araştırma enstitüsünün de misyonu değildir. Bu sanayinin geliştirilmesi bir politika olarak benimsenmelidir. Bugüne kadar bu alanlarda yatırım yapma konusunda hiçbir yaklaşım göstermemiş olan özel sektörün desteklenmesi gerekmektedir. Türkiye'de bor kullanımının teşvik edilmesi ve artırılması alanında BOREN tarafından yapılabilecek çalışmalarda, gerek bugüne kadar edinilmiş bilgi birikiminin değerlendirilmesi açısından gerekse kurulacak sanayinin hammadde sağlayıcısı olacağından Eti Holding mutlaka yer almalıdır.

9Üçüncü grup:

Üretimleri yüksek teknoloji gerektiren özel bor ürünlerinin üretimlerine yönelik araştırmalar düşünülebilir.

Bu ürünler, üretimleri yüksek teknoloji gerektiren ürünlerdir ve tüketim miktarları da oldukça düşüktür. Genellikle üretildikleri ülkelerin içinde tüketilen ve ülkeler arası ticaretleri pek fazla olmayan bu ürünlerin üretimi konusunda ülkemizde laboratuvar bazında yapılmış bir kısım çalışmalar mevcuttur. Dünyada bu ürünleri üreten ve tüketen birçok kuruluş vardır. Bunlardan birinden know-how temin etmek mümkündür. Taslaktan anlaşıldığı kadarı ile bu ürünler ile ilgili olarak "bu alandaki teknolojilerin yurt dışından transferi" amaçlanmaktadır. Ancak bir araştırma enstitüsünün görevi yurt dışından teknoloji transferi olmamalıdır. Burada esas olan bu ürünlerin hangi üretim alanında kullanılacağı konusudur. Yoksa yurt içinde tüketilmeyecek nitelikte bir ürünün üretilmesinin pek bir anlamı yoktur.

Ülkemizin en önemli maden varlığı olduğu kabul edilen Bor ile ilgili bir araştırma enstitüsünün politik etkilerden uzak tutulması gerekmektedir. Oysa Enstitü Başkanı ve Yönetim Kurulu'nun tamamı Başbakan tarafından atanacaktır.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin bir araştırma enstitüsünün görev alanı ile ilişkisi pek anlaşılır değildir. Enstitü bünyesindeki üç adet koordinatörlüğün altında yer alan kadroda ise, 13 uzman ile 2'şer adet laborant ve teknisyen bulunmaktadır.

Enstitünün görevi bir koordinasyon birimi olmak ise bu kadro yeterlidir. Ancak, Enstitünün de bizzat araştırma yapması beklenemez ise bu yapılanma pek de doğru görülmemektedir. Literatürde çok fazla bilimsel kaynak bulunmayan bor ürünleri ile ilgili çalışmalar yapması düşünülen bir enstitünün çalışma programı, üyeleri bu konuda bilgi birikimi ve deneyime sahip bir bilim kurulunca gerçekleştirilmelidir.

Türkiye'de 60 yılı aşkın bir süredir faaliyet gösteren ve son 30 yıldır rafine bor ürünleri üretimi konusunda önemli bir ilerleme ve bilgi birikimine sahip olan Eti Holding A.Ş. den Yönetim ve Bilim Kurullarında üye bulunması mutlaka yararlı olacaktır.

Görüldüğü kadarı ile BOREN'in gelir kaynakları, özgün araştırmalar yapmak ve bunları teknolojik yeniliklere dönüştürmek görevini üstlenen bir araştırma enstitüsünün gerekli şekilde çalışması için yeterli değildir.

Sonuç:

Bor madenciliği ve bor ürünleri konusunda bugüne kadar yapılmış olan çeşitli çalışmaların derlenerek değerlendirilmesi ve bugün erişilmiş bulunan üretim kapasiteleri göz önüne alınarak uzun vadeli hedeflerin bir koordinasyon içinde saptanması olumlu bir yaklaşımdır. Bu alanda gelişme kaydedilmesi için ülke içinde bora dayalı sanayiye geliştirmek üzere çalışmaların yapılması, ekonomikliği olan özel bor ürünlerinin üretilmesi için yine bu ürünleri tüketecek sanayi ile işbirliği yapılarak bir koordinasyon içinde çalışmaların yürütülmesi yararlıdır. Ancak bütün bu çalışmalar yapılırken, bugüne kadar çeşitli araştırma projeleri yapmış olan Üniversite ve Araştırma Kuruluşları ile ülkemizin bu konudaki en deneyimli kurumu Eti Holding'deki yılların bilgi birikimi ve deneyiminden yararlanılmalıdır. Öncelikli olan bu birikimi değerlendirmek ve bu tür çalışmaların sürdürüleceği, yetkin ve donanımlı elemanların çalışabileceği uygun ortamı hazırlamak, bu çalışmaları mutlaka bir bilim kurulunun varlığı ile desteklemek olmalıdır.

7. DÖNEM İÇİNDE İDARİ VE HUKUKİ YÖNDEN AÇILAN DAVALAR

* 56.Hükümet döneminde Sağlık Bakanı Osman Durmuş tarafından düzenlenen TUS Tıpta Uzmanlık Sınavı Tüzüğü'nün Kimya Mühendisleri ile ilgili bölümünün iptali için Danıştay 1.Dairede Tüzük incelemesi sırasında Klinik Biyokimyacılar Derneği, Biyokimyacılar Derneği ilgilileri ile birlikte girişimlerde bulunulmuş ve sınavlara meslekdaşlarımızın girmesinin önündeki engeller şimdilik kaldırılmıştır.

*YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİĞİNE DAVA AÇTIK

Ekmek ve ekmek çeşitleri üretimi yapan işletmelerde Ustalık Belgesine sahip kişilerin sorumlu yönetici olarak çalışabilmesini sağlayan bu değişiklik için TMMOB'ye bağlı 5 oda 21.11.2003 tarihinde ortak dava açmıştır.

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMLİDİR

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI : **Gökhan GÜNAYDIN**
TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı
Karanfil Sokak 28 / 12 Kızılay / ANKARA
E. Başak KAYA
TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Başkanı
Sümer 2. sokak, 36/15 Yenışehir / ANKARA
Sami CAN
TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Başkanı
Karanfil sokak 19/5 Yenışehir / ANKARA
Emin KORAMAZ
TMMOB Makine Mühendisleri Odası Başkanı
Sümer sokak 36 / 1A Yenışehir / ANKARA
Mete TOPGÜDER
TMMOB Petrol Mühendisleri Odası Başkanı
Necatibey caddesi 36/26 Sıhhiye / ANKARA

DAVALI : Tarım ve Köyşleri Bakanlığı
Milli Müdafaa Caddesi No:20
06100 Kızılay/Ankara

DAVANIN TÜRÜ : İptal davası

DAVANIN KONUSU : 10.10.2003 gün, 25255 sayılı Resmi Gazete'de, "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Sözü edilen Yönetmelik değişikliği ile, 9.6.1998 tarih, 23367 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmeliğin, 19.3.2002 tarihli ve 24700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle değişik 7 nci maddesinin (a) ve (b) bentleri değiştirilmekte ve aynı maddeye (h) bendi eklenmektedir.

Yapılan değişikliklerle, 20 Beygir Gücü ve altında motor gücü bulunan ekmek ve ekmek çeşitleri üreten işyerlerinde, ustaların sorumlu yönetici olabileceği hükme bağlanmakta, ayrıca sorumlu yöneticilerin meslek odasından alacakları belge ile noter sözleşmesini Bakanlığa ibraz etmeleri gereği ortadan kaldırılmaktadır.

Aşağıda ayrıntısı ile açıklanacağı üzere, Anayasa, ilgili yasa ve Kanun Hükmünde Karamame hükümlerine açıkça aykırı olması gerekçesiyle, sözü edilen yönetmeliğin 19.03.2002 gün, 24700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmeliğin 7. madde a fıkrasını değiştiren 1. madde a fıkrasının, bir önceki düzenlemeye dönülmek amacıyla tümüyle iptaline, yine 19.03.2002 gün, 24700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmeliğin 7. maddesine h bendi ekleyen 1. madde h bendinin tümüyle iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

OLAYIN ÖZETİ

A – DAVA KONUSU İLE İLGİLİ GIDA MEVZUATI, AŞAĞIDA ÖZETLENMEKTEDİR;

I – 560 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname

28 Haziran 1995 tarih, 22327 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, 560 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname” nin amacı, “amaç” başlıklı birinci madde hükmünde, “Gıda maddelerinin teknik ve hijyenik şekilde üretim, işletme, muhafaza, depolama, pazarlama ve halkın gereği gibi beslenmesini sağlamak, üretici ve tüketici menfaatleriyle, halk sağlığını korumak üzere, gıda maddelerinin üretiminde kullanılan her türlü ham ve yardımcı maddeler, mamul ve yarı mamul gıda maddeleri ile yan ürünlerinin özelliklerinin tespit edilmesi, gıda maddeleri üreten işyerlerinin asgari teknik ve hijyenik şartlarının belirlenmesi, denetiminin yapılması ve gıda maddeleri ile ilgili hizmetlere dair esas ve usulleri belirlemek” olarak ifade edilmektedir.

560 Sayılı KHK’nin “İstihdam” başlıklı 6. maddesi, gıda maddeleri üreten işyerlerinde işletmenin nev’i ve büyüklüğüne göre gıda bilimi konusunda eğitim görmüş kişilerin sorumlu yönetici ve eleman olarak istihdamını zorunlu kılmaktadır. Buna göre sorumlu yöneticiler, Bu Kanun Hükmünde Kararname ve yönetmeliklerde belirtilen esas ve usullerin yerine getirilmesinden işverenle birlikte sorumludur.

KHK’ye göre, Gıda bilimi konusunda eğitim görmemiş kişilerin teknik eleman olarak istihdam edilebilmesi için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile ticaret, sanayi, ticaret ve sanayi odalarının birlikte açacağı kurslardan belge alınması zorunludur. Belgesi bulunmayanlar teknik eleman olarak çalıştırılmaz.

Sorumlu yöneticiler ve teknik elemanlarla ilgili esas ve usuller yönetmelikle belirlenir.

KHK’nin “Ceza Hükümleri” başlıklı 18 / A maddesi c fıkrası hükmüne göre; “6 ncı maddeye göre istihdamı mecburi olan sorumlu yöneticileri istihdam etmeden imalatta bulunan, gıda maddeleri üreten işyerleri faaliyetten men edilerek sahiplerine para cezası verilir”.

KHK’nin “Yönetmelikler” başlıklı 19. maddesi hükmüne göre ise, “bu KHK ile çıkarılması öngörülen yönetmelikler ve uygulamaya ilişkin sair esas ve usuller, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı’nca müştereken hazırlanıp bir yıl içinde görev ve yetki kapsamına bağlı olarak Sağlık Bakanlığı ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca yayınlanır”

II – “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelik”(RG:9.6.'98/23367)

560 sayılı KHK’ye dayanılarak çıkarılan “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelik”, 9.6.1998 tarih, 23367 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Adı geçen Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4. maddesinde **Sorumlu Yönetici** “Bu Yönetmeliğin 7. Maddesinde belirtilen esaslara göre işyerinde ürün üretiminden sorumlu tutulan işveren veya tarafından görevlendirilen bir yetkili”, **Usta** “Bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bunları mal ve hizmet üretiminde iş hayatınca kabul edilebilecek standartlarda uygulayabilen usta belgesi almış kişi” ve **Ustalık belgesi** “Mesleki eğitimden geçen ustalara verilen mesleki yeterlilik belgesi” olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmeliğin, “Sorumlu Yönetici ve Eleman İstihdamı” başlıklı 7. madde hükmüne göre, Gıda ve gıda ambalajı üreten işyerlerinde, sorumlu yönetici ve eleman aşağıdaki esaslara göre istihdam edilir.

a) Bu Yönetmelik kapsamındaki ürünleri üreten, 30 Beygir gücünün üzerinde motor gücü bulunan veya on kişinin üzerinde işçi çalıştıran gıda maddesi üreten işyerlerinde, üretimin nev’ine uygun, gıda bilimi konusunda en az 4 yıllık lisans eğitimi almış ziraat, gıda, kimya mühendisleri, kimyagerler ve veteriner hekimler ile gıda bilimi konusunda ihtisas yapmış biyolog ve su ürünleri mühendisleri gibi kişilerin eğitim dallarına uygun sorumlu yönetici olarak istihdamı zorunludur.

Gıda ambalajı üreten işyerlerinde ise sorumlu yönetici olarak gıda bilimi konusunda eğitim almış ziraat, gıda, kimya mühendisleri veya makine, petrol, endüstri mühendislerinin istihdamı zorunludur.

Sorumlu yöneticinin atanması, kayıtlı bulunulan meslek odasından alınacak belge üzerine Noter onaylı sözleşme yapılır.

b) (a) bendi dışındaki işyerleri, (a) bendine uygun olarak tek sorumlu yönetici İstihdam edebilecekleri gibi, merkez ilçe dışında aynı ilçe sınırları içinde ürün grupları itibarıyla, en fazla üç işyerinde müştereken sorumlu yönetici istihdamı zorunludur.

c) Gıda üretim zincirinin uygun görülen aşama ve/veya aşamalarında istihdam edilecek olan ve gıda bilimi konusunda eğitim görmemiş usta seviyesindeki elemanların; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı koordinasyonunda Sağlık Bakanlığı; illerdeki ticaret, sanayi, ticaret ve sanayi odaları ile esnaf ve küçük sanatkarlar odalarının birlikte açacağı kurslardan “ustalık belgesi” almaları zorunludur. Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinde daha önce Bakanlık ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilmiş ustalık belgeleri geçerlidir.

d) (a) bendi için, işyeri yetkilisi ile sorumlu yöneticisi gıda üretim zincirinden birlikte sorumludur, (b) bendi için işyeri yetkilisi, sorumlu yöneticisi ile ustalar gıda üretim zincirinden birlikte sorumludur.

Yönetmeliğin “İşyeri Sorumlulukları” başlıklı 9. maddesinde ise, İşyeri yetkilisi ve/veya sorumlu yöneticisinin yerine getirmekle sorumlu olduğu işler; üretim zincirinin tüm aşamalarında Gıda Kodeksi uyarınca hijyen kurallarını sağlamak, ürünle ilgili spesifik bilgi ve deneyime sahip bir kontrol grubu oluşturmak, ürünün tam ve doğru bir tanımını yapmak, gidanın planlanan tüketim şekli ve tüketicilerini tanımlamak, akış şeması yapmak ve şema üzerinde gerekli ilaveleri gerçekleştirmek, gıda üretiminin tüm basamaklarında; yetiştirme ve hasattan başlayarak işleme, imalat, depolama, dağıtım ve tüketim noktasına ulaşıncaya kadar olabilecek tehlikeleri belirlemek ve bu tehlikelere karşı etkili olabilecek tedbirleri saptamak, muhtemel tehlikeyi engellemek veya en aza indirmek için

üretim zincirinde "kritik kontrol noktaları" belirlemek, kritik kontrol noktalarına ait kritik limitleri tespit etmek, kritik kontrol noktalarının belirlenen program doğrultusunda denetlenmesi için izleme sistemi oluşturmak, olumsuz bir durum saptandığında etkin düzeltici önlemleri almak, ilgili kayıtların ve uygulanan işlemlerin yer aldığı bir dokümantasyon sistemi oluşturmak, .. olarak sayılmaktadır.

Bunların yanında, söz konusu Yönetmeliğin birinci eki "Gıda Sicili Başvurusu", ikinci eki "Türk Gıda Kodeksinde Yer Alan Ürünler İçin Üretim İzin Başvurusu", üçüncü eki "Gıda İle Temasta Olan Ambalaj Üretim İzin Başvurusu" ve dördüncü eki "Türk Gıda Kodeksinde Yer Almayan Ürünler İçin Üretim İzin Başvurusu" metinlerinde, Sorumlu Yöneticinin noter onaylı sözleşmesi ve diploma sureti, bir zorunluluk olarak aranmaktadır. Ayrıca, birinci ekte, gıda sicil başvurusu yapabilmek için, meslek kuruluşlarına üyelik belgesinin ibrazı da gerekli görülmektedir.

III – "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"(RG:30.6.'00/24095)

"Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", 30.06.2000 gün, 24095 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Adı geçen Yönetmelik, 9.6.1998 tarihli Yönetmeliğin yukarıda sözü edilen dört ekini değiştirmiştir. Yapılan değişikliklerle, Gıda Sicili Başvurusu (EK 1), Ürün Kodeksleri (Tebliğleri)Yayımlanan Ürünler İçin Üretim İzin Başvurusu (EK 2), Gıda İle Temasta Bulunan Ambalaj Materyali Üretim İzni Başvurusu (Ek 3) ve Ürün Kodeksleri (Tebliğleri)Yayımlanan Ürünler İçin Üretim İzin Başvurusu (EK 4) metinlerinin hepsinde, sorumlu yöneticinin noter onaylı sözleşmesi, diploma sureti ve bağlı bulunduğu meslek kuruluşuna kayıtlı olduğuna dair belge (meslek kuruluşu olanlardan) zorunlu olarak aranmaktadır.

IV – "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"(RG:19.3.'02/24700)

"Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", 19.03.2002 gün, 24700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sözü edilen Yönetmelik, ilgili Yönetmeliğin 7. maddesini değiştirerek, gıda ve gıda ambalajı üreten işyerlerinde, sorumlu yönetici ve eleman istihdamını aşağıdaki esaslara bağlamaktadır;

a) 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret Borsaları Birliği Kanununa göre ticaret siciline kayıtlı, gıda maddesi üreten 60 Beygir Gücünün üzerinde motor gücü bulunan veya 15 ve üzerinde işçi çalıştıran veya hazır yemek üreten işyerleri veya her türlü gıda katkı karışımları üreten işyerlerinde en az 4 yıllık lisans eğitimi almış gıda, ziraat, kimya mühendisleri, veteriner hekimleri, kimyagerler, su ürünleri mühendisleri ve biyologlar ile gıda bilimi konusunda en az yüksek lisans yapmış diğer meslek gruplarına mensup kişilerin eğitim dallarına ve üretimin nevine göre her bir işyeri için sorumlu yönetici olarak istihdamı zorunludur.

En az 4 yıllık lisans eğitimi almış Ev Ekonomisi Yüksek Okulu mezunları ve diyetisyenler hazır yemek üreten her bir işyeri için sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilirler.

60 Beygir Gücünün üzerinde motor gücü bulunan gıda ambalajı üreten işyerlerinde ise her bir işyeri için sorumlu yönetici olarak gıda, ziraat, makine, petrol, endüstri, kimya mühendisleri veya kimyager istihdamı zorunludur.

Sorumlu yöneticiler işverenle noter onaylı sözleşme yaparak söz konusu işyerinde sorumlu yönetici olarak çalıştıklarına dair meslek odasından alacakları belge ile noter sözleşmesini Bakanlığa ibraz ederler.

b) 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanunu hükümlerine göre, esnaf ve sanatkarlar siciline kayıtlı işyerleri ile (a) bendi dışında kalan işyerleri; (a) bendindeki meslek gruplarına uygun olarak azami 5 işyeri için tek sorumlu yönetici istihdam edebilecekleri gibi gıda bilimi konusunda eğitim görmüş tekniker ve teknisyen seviyesindeki elemanlar üretimin nevine göre en fazla iki işyerinden sorumlu olacak şekilde istihdam edilebilirler.

60 Beygir Gücünün altında motor gücüne sahip, kimyasal ve ısı işlem yapılmadan sadece fiziksel işlem uygulayarak kağıt ve karton kutu üretimi yapan gıda ambalajı üreten işyerlerinde (a) bendinin üçüncü fıkrasında belirtilen meslek gruplarına mensup kişiler azami 5 iş yerinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilir.

c) (a) bendi dışında kalan işyerlerinden ürettiği gıda maddesini yalnızca ürettiği mekanda satan işyerleri ile yılda en çok 3 ay faaliyet gösteren mevsimlik gıda maddesi üreten işyerlerinde sorumlu yöneticilik usta eğitim belgesine sahip kişiler sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilir.

d) Gıda üretim zincirinin uygun görülen aşama ve/veya aşamalarında sorumlu yönetici olarak istihdam edilecek gıda bilimi konusunda eğitim görmemiş, yetkili makamlarca verilmiş ustalık belgesini haiz elemanlar ile sorumlu yöneticilik yapacağı iş kolunda en az iki yıl çalışmış olan kişiler Tarım ve Köyişleri Bakanlığı koordinasyonunda Sağlık Bakanlığı; illerdeki ticaret, sanayi, ticaret ve sanayi odaları ile esnaf ve küçük sanatkarlar odalarının birlikte açacağı kurslardan sorumlu yöneticilik usta eğitim belgesi almaları zorunludur. 9/6/1998 tarihli ve 23367 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce yetkili makamlar tarafından verilmiş ustalık belgeleri geçerlidir.

e) Gıda, gıda ambalajı ve gıda ile temasta bulunan materyal üreten işyerlerindeki üretim zincirinden işyeri yetkilisi ile sorumlu yöneticisi birlikte sorumludur.

f) Sorumlu yöneticiler sadece aynı il sınırları içerisinde sorumlu yöneticilik yapabilirler ve başka bir işle iştigal edemezler.

g) Gıda sicili ve üretim izni ile ilgili bütün bilgi ve belgeler il müdürlüğü kanalıyla Bakanlığa gönderilir."

V – “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik” (RG:10.10.03/25255)

“Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik”, 10.10.2003 gün, 25255 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Adı geçen Yönetmelik, 9/6/1998 tarihli ve 23367 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmeliğin, 19/3/2002 tarihli ve 24700 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yönetmelikle değişik 7 nci maddesinin (a) ve (b) bentlerini değiştirmekte ve aynı maddeye (h) bendi eklemektedir. Değişiklik ve ekleme maddeleri, aşağıda belirtilmektedir;

a) Gıda maddesi üreten 60 Beygir Gücünün üzerinde motor gücü bulunan veya 15 ve üzerinde işçi çalıştıran veya hazır yemek üreten işyerleri veya her türlü gıda katkı karışımları üreten işyerlerinde en az 4 yıllık lisans eğitimi almış gıda, ziraat, kimya mühendisleri, veteriner hekimleri, kimyagerler, su ürünleri mühendisleri ve biyologlar ile gıda bilimi konusunda en az yüksek lisans yapmış diğer meslek gruplarına mensup kişilerin eğitim dallarına ve üretimin nevine göre her bir işyeri için sorumlu yönetici olarak istihdamı zorunludur.

En az 4 yıllık lisans eğitimi almış Ev Ekonomisi Yüksek Okulu mezunları ve diyetisyenler hazır yemek üreten her bir işyeri için sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilirler.

Gıda ile temasta bulunan ambalaj materyali üreten işyerlerinde ise her bir işyeri için sorumlu yönetici olarak gıda, ziraat, makine, petrol, endüstri, kimya mühendisleri veya kimyager istihdamı zorunludur.

b) (a) bendi dışında kalan işyerleri; (a) bendindeki meslek gruplarına uygun olarak azami 5 işyeri için tek sorumlu yönetici istihdam edebilecekleri gibi gıda bilimi konusunda eğitim görmüş tekniker ve teknisyen seviyesindeki elemanlar üretimin nevine göre en fazla iki işyerinden sorumlu olacak şekilde istihdam edilebilirler.

60 Beygir Gücünün altında motor gücüne sahip, kimyasal ve ısıl işlem yapılmadan sadece fiziksel işlem uygulayarak kağıt ve karton kutu üretimi yapan gıda ambalajı üreten işyerlerinde (a) bendinin üçüncü fıkrasında belirtilen meslek gruplarına mensup kişiler azami 5 işyerinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilir.”

“h) 20 Beygir Gücü ve altında motor gücü bulunan ekmek ve ekmek çeşitleri üreten işyerlerinde gıda bilimi konusunda eğitim görmemiş, yetkili makamlarca verilmiş ustalık belgesine haiz elemanlar Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile ilgili meslek odalarının birlikte açtığı kurslardan sorumlu yöneticilik usta eğitim belgesi almış olmaları halinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilirler.”

B – DAVA KONUSU İLE İLGİLİ MESLEKİ MEVZUAT İSE ŞÖYLEDİR;

TMMOB Ziraat, Gıda, Kimya, Makine ve Petrol Mühendisleri ODA’ları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Özel hizmet alanlarında çalışan mühendis ve mimarların, aşağıda belirtilen Anayasa ve ilgili Yasa hükümleri gereği, ODA üyesi olmaları zorunludur.

I- Anayasa hükmü

Anayasa’nın “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları” başlıklı 135. madde hükmüne göre, bu tip kuruluşlar, “ belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir”.

Maddenin devamında, “Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz” denilmektedir.

II – Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasası

04.02.1954 gün, 8625 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasası”nın, 05.08.1983 gün, 18126 sayılı RG’de yayımlanan 66 sayılı KHK ile değişik 33. madde hükmüne göre,

“Türkiye’de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler

Kamu kurumu ve kuruluşları ile iktisadi Devlet Teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşlarında asli ve sürekli olarak çalışan mühendislik ve mimarlık meslekleri mensuplarının meslek ve ihtisaslarıyla ilgili odaya girmeleri isteklerine bağlıdır. Ancak bunlar, görevlerinin gereği olan işleri yaparken, mesleki bakımından, Odaya kayıtlı meslektaşlarının yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlüdürler”.

Aynı Yasa’nın 38. madde hükmüne göre ise, “Bu kanunun 33 ve 34. maddelerinde yazılı vecibeleri yerine getirmeyen yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimarlar Türkiye’de mesleki faaliyetten men edilirler”.

C- GENEL DEĞERLENDİRME ;

Yukarıda belirtilen Anayasa, yasa, KHK ve Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır;

1 – Avrupa Birliği’nin gıda konusundaki müktesebatına uyum çerçevesinde çıkarılan 560 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname”nin amacı, gıda işyerlerinde çalıştırılan, gıda konusunda yükseköğretim görmüş sorumlu yöneticiler aracılığıyla, teknik ve hijyen standartlarına uygun gıda üretim – ambalajlanması ve satışının sağlanması ve bu şekilde halk sağlığının korunmasıdır.

KHK’nin 6. madde hükmü uyarınca, gıda bilimi konusunda eğitim görmemiş kişiler, açılacak kurslardan belge almak koşuluyla, ancak teknik eleman olarak istihdam edilebilirler. Başka bir deyişle, bunların, sorumlu yönetici olarak istihdamları mümkün değildir.